

**РОЗДІЛ 3. ТРУДОВЕ ПРАВО І ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ;
АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І АДМІНІСТРАТИВНИЙ ПРОЦЕС;
ФІНАНСОВЕ, ІНФОРМАЦІЙНЕ, ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО**

УДК 340

DOI 10.31732/2708-339X-2025-15-A7

**ДЕЛЕГУВАННЯ ОКРЕМИХ ПОВНОВАЖЕНЬ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ
ВЛАДИ ТА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У КОНТЕКСТІ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ РЕФОРМИ**

Француз А.Й.,

*Герой України, Заслужений юрист України,
доктор юридичних наук, професор
Університет економіки та права «КРОК»
м. Київ, вул. Табірна, 30-32, Україна, 03113
e-mail: AnatoliyFJ@krok.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2861-1252>*

Коренчук І.М.,

*здобувач ступеня вищої освіти «магістр»
Університет економіки та права «КРОК»
м. Київ, вул. Табірна, 30-32, Україна, 03113
e-mail: korenchukim@krok.edu.ua*

**DELEGATION OF CERTAIN POWERS TO EXECUTIVE BODIES
AND LOCAL SELF-GOVERNMENT BODIES IN THE CONTEXT OF
ADMINISTRATIVE REFORM**

Frantsuz A. Yo.,

*Hero of Ukraine, Honored Lawyer of Ukraine, Doctor of Legal Sciences, Professor, Head of the Department of State
and Legal Disciplines of
«KROK» University
Kyiv, Tabirna St., 30-32, Ukraine, 03113
e-mail: AnatoliyFJ@krok.edu.ua*

Korehcuk I.M.,

*graduate of the Master's degree of
«KROK» University
Kyiv, Tabirna St., 30-32, Ukraine, 03113
e-mail: korenchukim@krok.edu.ua*

Анотація. Стаття присвячена аналізу процесу делегування окремих повноважень органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в контексті адміністративної реформи в Україні. У статті розглядаються правові основи делегування повноважень, що є одним з ключових елементів сучасної децентралізації, спрямованої на посилення ефективності управлінських процесів на місцевому рівні. Акцентується увага на необхідності розмежування повноважень між державними органами та органами місцевого самоврядування для забезпечення оптимального виконання завдань, що стосуються потреб громад.

Особливу увагу приділено правовим механізмам, що регулюють процес передачі повноважень, а також необхідності забезпечення ресурсної та кадрової готовності місцевих органів влади до виконання делегованих функцій. Стаття підкреслює важливість впровадження прозорих і ефективних процедур делегування, що дозволяють знизити бюрократичні бар'єри, покращити доступність публічних послуг та сприяти динамічному розвитку місцевих громад.

Досліджено також основні сфери, у яких здійснюється делегування повноважень, зокрема в питаннях управління земельними ресурсами, надання соціальних послуг, а також у сфері освіти та охорони здоров'я; наголошується, що таке делегування не тільки сприяє скороченню відстані між державою та громадянами, а й

дозволяє більш оперативно вирішувати проблеми місцевих громад, враховуючи їх специфіку та потреби.

У статті також аналізуються міжнародні практики делегування повноважень, що можуть бути адаптовані в українських умовах для покращення взаємодії між різними рівнями влади. Важливою темою є забезпечення фінансування місцевих органів самоврядування, оскільки без належного бюджетного забезпечення делегування повноважень може залишитися лише на папері. Визначено, що для ефективного впровадження адміністративної реформи необхідно зміцнювати фінансові механізми та розвивати інфраструктуру, яка підтримує автономність місцевих органів.

На завершення, стаття підкреслює важливість вдосконалення законодавства та правових механізмів для забезпечення належного контролю та підвітності органів місцевого самоврядування при виконанні делегованих повноважень, що є основою для стабільного розвитку демократичних процесів в Україні.

Ключові слова: делегування повноважень, органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, адміністративна реформа, децентралізація влади, публічні послуги, управлінські функції, місцеві громади, правові механізми, державне управління, фінансування місцевих органів.

Формул: 0, рис.: 0, табл.: 0, бібл.: 12.

Abstract. The article is devoted to the analysis of the process of delegation of certain powers of executive bodies and local self-government bodies in the context of administrative reform in Ukraine. The paper examines the legal basis for delegation of powers, which is one of the key elements of modern decentralization aimed at strengthening the efficiency of management processes at the local level. The emphasis is on the need to delimit powers between state bodies and local self-government bodies to ensure optimal performance of tasks related to the needs of communities.

Particular attention is paid to the legal mechanisms that regulate the process of transfer of powers, as well as the need to ensure resource and personnel readiness of local authorities to perform delegated functions. The article emphasizes the importance of implementing transparent and effective delegation procedures that allow reducing bureaucratic barriers, improving the accessibility of public services and promoting the dynamic development of local communities.

The main areas in which delegation of powers is carried out are also studied, in particular in matters of land management, the provision of social services, as well as in the field of education and healthcare. The article emphasizes that such delegation not only helps to reduce the distance between the state and citizens, but also allows for more prompt resolution of local community problems, taking into account their specifics and needs.

The paper also analyzes international practices of delegation of powers that can be adapted in Ukrainian conditions to improve interaction between different levels of government. An important topic is ensuring the financing of local self-government bodies, since without proper budgetary support, the delegation of powers may remain only on paper. It is determined that for the effective implementation of administrative reform, it is necessary to strengthen financial mechanisms and develop an infrastructure that supports the autonomy of local bodies.

In conclusion, the article emphasizes the importance of improving legislation and legal mechanisms to ensure proper control and accountability of local self-government bodies in the exercise of delegated powers, which is the basis for the stable development of democratic processes in Ukraine.

Keywords: delegation of powers, executive authorities, local self-government bodies, administrative reform, decentralization of power, public services, management functions, local communities, legal mechanisms, public administration, financing of local authorities.

Formulas: 0; fig.: 0, tabl.: 0, bibl.: 12.

Постановка проблеми. Постановка проблеми делегування окремих повноважень органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в контексті адміністративної реформи є однією з найбільш актуальних тем для сучасної України. Процес децентралізації та реформування органів влади має на меті забезпечення більш ефективного, прозорого та відповідального управління на місцевому рівні. Однак, незважаючи на прогрес, що досягнутий у напрямку реформи, залишаються численні проблеми, що стосуються ефективного делегування повноважень, зокрема у зв'язку з недостатньою чіткістю правових норм, які визначають межі і принципи цього процесу.

Однією з основних проблем є відсутність єдиного, прозорого механізму передачі

повноважень від центральних органів влади до місцевих, що може призвести до дублювання функцій, неефективного використання ресурсів або навіть до конфліктів між різними рівнями влади. Такі ситуації можуть негативно впливати на якість адміністративних послуг, доступних для громадян, а також на здатність місцевих органів самоврядування виконувати свої обов'язки ефективно. Без належної ресурсної підтримки передача функцій може призвести до їх неефективного виконання, що в свою чергу може знижувати рівень довіри громадян до місцевої влади. Окрім того, на практиці може виникати проблема з недостатньою підготовленістю кадрів для виконання делегованих функцій, що також є бар'єром для ефективного здійснення адміністративних змін.

Задача полягає в тому, щоб знайти оптимальне рішення для делегування повноважень таким чином, щоб забезпечити гармонійний баланс між централізованим управлінням та місцевою автономією, створивши ефективну, гнучку і відповідальну систему управління. Потребує вдосконалення законодавча база, яка б враховувала реальні потреби місцевих громад, а також підвищення кваліфікації кадрів і забезпечення належного фінансування. Дослідження проблеми делегування повноважень у рамках адміністративної реформи має на меті виявити існуючі недоліки в процесі передачі функцій і розробити рекомендації щодо вдосконалення відповідних механізмів. Потрібно враховувати міжнародний досвід і практики, що дозволять адаптувати адміністративні реформи до українських умов, сприяючи підвищенню ефективності місцевої влади та покращенню якості управлінських процесів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх досліджень і публікацій на тему делегування окремих повноважень органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у контексті адміністративної реформи свідчить про значний інтерес до цієї проблематики з боку науковців, правників і практиків. Особливу увагу приділяють питанням децентралізації, перерозподілу компетенцій між різними рівнями влади та забезпечення ефективного функціонування місцевого самоврядування.

Серед науковців, які зробили вагомий внесок у дослідження цієї тематики, можна виокремити А. Лелеченко, І. Хребтій, О. Бедний, І. Петрова та інші. У їхніх роботах висвітлено загальні принципи децентралізації, правові та організаційні аспекти передачі повноважень від центральної влади до місцевих органів, а також питання забезпечення належного фінансування делегованих функцій. Однак, попри наявність значної кількості досліджень, окремі аспекти залишаються недостатньо висвітленими. Зокрема потребують глибшого аналізу питання моніторингу ефективності виконання делегованих повноважень, взаємодії між центральними та місцевими органами влади, а також інструменти уникнення конфліктів у процесі перерозподілу функцій. Актуальними залишаються порівняльні дослідження,

які б враховували міжнародний досвід децентралізації. Праці, присвячені адаптації кращих світових практик до українських реалій, можуть стати важливим внеском у вдосконалення процесу делегування повноважень. Таким чином, подальші дослідження мають зосередитися на інтегрованому підході до аналізу цієї тематики, що включає правові, фінансові, кадрові та організаційні аспекти адміністративної реформи.

Виклад основного матеріалу. Делегування окремих повноважень органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування – це процес передачі частини функцій, прав та обов'язків від центральних органів виконавчої влади до органів місцевого самоврядування з метою забезпечення більш ефективного та наближеного до потреб громад управління [1]. Основні аспекти делегування:

- делегування здійснюється на основі законодавчо встановлених норм, які визначають обсяг, межі та процедури передачі повноважень;
- включає адаптацію структури та процесів місцевих органів для виконання нових завдань;
- передача повноважень супроводжується забезпеченням ресурсів для їх реалізації;
- визначає конкретні завдання, які передаються місцевій владі для їх виконання.

Делегування окремих повноважень органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування є ключовим інструментом реформування системи управління, що спрямоване на вдосконалення адміністративної спроможності та оптимізацію взаємодії між рівнями влади. У сучасному контексті адміністративної реформи це явище стає все більш актуальним, адже воно сприяє децентралізації, демократизації управлінських процесів та підвищенню ефективності надання послуг населенню. За визначенням, делегування повноважень є формою передачі частини функцій органів виконавчої влади на місцевий рівень для їх реалізації органами місцевого самоврядування. Дозволяє забезпечити гнучкість у прийнятті рішень, адаптацію до специфічних потреб громад, а також сприяє залученню населення до вирішення питань місцевого значення. Як зазначають у

своїх роботах дослідники адміністративного права, серед яких А. Лелеченко, делегування повноважень не тільки знижує навантаження на центральні органи, але й посилює автономність та відповідальність місцевих органів влади [2, с. 24-35].

У науковій літературі поняття «делегування повноважень» пов'язується із забезпеченням ефективного виконання завдань, які виходять за межі компетенції або можливостей центральних органів влади. І. Хребтій у своїх дослідженнях наголошує на тому, що делегування сприяє підвищенню адміністративної ефективності та зменшенню бюрократичного тиску на громадян і бізнес [3, с. 108-112]. Автор звертає увагу, що успіх делегування залежить від чіткої правової бази, наявності ресурсів і належного моніторингу виконання переданих повноважень.

Делегування повноважень є правовим механізмом, за допомогою якого органи виконавчої влади передають частину своїх функцій органам місцевого самоврядування для виконання конкретних завдань, а також дозволяє розподілити відповідальність між різними рівнями влади, зосередивши зусилля центральних органів на стратегічних питаннях, а місцевих – на вирішенні питань місцевого значення. Делегування включає функції управління освітою, охороною здоров'я, житлово-комунальним господарством, земельними ресурсами тощо.

Як зазначає у своїх дослідженнях О. Бедний, делегування повноважень може бути важливим кроком на шляху до децентралізації і забезпечення більш гнучкої і швидкої системи реагування на місцеві потреби. Дозволяє місцевим органам влади оперативно вирішувати питання, що безпосередньо стосуються життя громадян, не чекаючи на ухвалення рішень від центральних органів [4, с. 26-31]. Зокрема це стосується таких сфер, як регулювання земельних відносин, надання соціальних послуг, управління місцевими бюджетами тощо.

Однак, як підкреслює І. Петрова, важливою умовою успішного делегування є наявність чіткої правової бази. Без належно оформлених норм та стандартів, які регламентують порядок передачі повноважень, можуть виникнути проблеми в реалізації делегованих функцій [5, с. 131-135]. Недостатня регламентація або невизначеність прав та

обов'язків може призвести до юридичних суперечок та низької ефективності в роботі органів місцевого самоврядування.

В основі делегування лежить принцип субсидіарності, який підкреслює, що вищий орган або посадова особа передає повноваження нижчому рівню лише у тих випадках, коли це сприяє більш ефективному виконанню функцій. В Україні правове регулювання делегування здійснюється через Конституцію України, закони, підзаконні акти та рішення органів місцевого самоврядування. Наприклад, Конституція визначає, що Верховна Рада може делегувати Кабінету Міністрів виконання певних функцій через прийняття відповідних законів. Закони України, зокрема «Про місцеве самоврядування» [6], встановлюють можливість делегування окремих повноважень органів державної влади органам місцевого самоврядування. У таких випадках державні органи забезпечують фінансову підтримку та контроль за реалізацією цих повноважень, делегування стає механізмом співпраці між різними рівнями влади.

Окрім державного управління, делегування активно використовується у корпоративному секторі. Трудове законодавство передбачає право роботодавця делегувати частину своїх управлінських функцій працівникам, за умови чіткого визначення їхніх обов'язків у посадових інструкціях чи трудових договорах, забезпечує розподіл відповідальності та створює умови для гнучкішого управління підприємством. Важливою умовою делегування є його обмеженість у часі та повноваженнях. Орган, який передає повноваження, зберігає за собою право контролю та можливість відкликання делегованих функцій у разі необхідності. Належна правова основа гарантує, що делегування здійснюється прозоро, і з врахуванням інтересів усіх зацікавлених сторін.

Таким чином, правова основа делегування є фундаментом для ефективного функціонування управлінських систем як у публічному, так і в приватному секторах. Вона забезпечує баланс між централізацією та децентралізацією, стимулюючи ефективність і відповідальність.

Делегування повноважень органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування має низку переваг, які позитивно

впливають на ефективність управління, прозорість рішень та залучення громади до процесів управління. Основні переваги делегування:

- підвищення ефективності управління;
- залучення місцевих ресурсів;
- зміцнення демократії;
- розвиток інновацій;
- зменшення бюрократії;
- розвиток партнерства між різними

рівнями влади;

- зниження соціальної напруги [7, с. 16-20].

Однією з ключових переваг делегування є децентралізація влади, яка сприяє передачі частини функцій центральних органів на регіональний і місцевий рівні, дозволяє наблизити прийняття рішень до громадян і враховувати їхні інтереси та потреби. Делегування повноважень дозволяє органам виконавчої влади зосередитися на стратегічних завданнях і формуванні загальнодержавної політики, тоді як органи місцевого самоврядування беруть на себе відповідальність за вирішення конкретних питань місцевого значення. Такий підхід забезпечує більш ефективне використання ресурсів, оскільки органи місцевого самоврядування краще обізнані з проблемами і потребами своїх громад. Водночас це знижує навантаження на центральні органи влади, сприяє прискоренню адміністративних процесів і підвищенню якості управління.

Делегування стимулює розвиток місцевого самоврядування, створюючи умови для підвищення його ролі в управлінні територіями. Воно сприяє формуванню відповідальності у місцевих органах влади за прийняті рішення та їх реалізацію, що посилює довіру населення до державних інституцій. Залучення органів місцевого самоврядування до вирішення важливих питань розширює їхні можливості в управлінні ресурсами, стимулює економічний розвиток регіонів і підвищує ефективність використання державних коштів. Делегування повноважень також сприяє розвитку партнерських відносин між різними рівнями влади [8, с. 218-219]. Воно формує систему взаємодії, де центральні органи надають методичну допомогу та здійснюють контроль за реалізацією делегованих функцій, тоді як місцеві органи влади беруть

на себе основну відповідальність за їх виконання забезпечує баланс між централізацією та децентралізацією, що є важливим для стабільного розвитку країни. Органи місцевого самоврядування, отримуючи ширші повноваження, можуть активніше співпрацювати з громадськими організаціями, бізнесом і громадянами у вирішенні питань розвитку територій. Стимулює участь населення у прийнятті рішень і формуванні місцевої політики, що підвищує рівень довіри до влади.

Делегування повноважень органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування є важливим інструментом ефективного управління, що сприяє децентралізації, підвищенню якості управлінських рішень і забезпеченню розвитку місцевих громад. Процес створює передумови для стабільного функціонування держави, підвищення її авторитету та побудови демократичного суспільства. Делегування повноважень є ключовим у процесах децентралізації, які успішно впроваджуються у багатьох країнах, зокрема в Україні. Наприклад, створення об'єднаних територіальних громад (ОТГ) та передача їм фінансових і адміністративних ресурсів дозволила ефективніше реалізовувати місцеві проєкти, підвищувати якість освіти, медицини та інфраструктури.

Делегування повноважень органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, попри численні переваги, пов'язане з низкою викликів і проблем, які можуть знижувати ефективність цього процесу:

- недостатня правова база;
- недостатнє фінансування;
- відсутність кваліфікованих кадрів;
- корупційні ризики;
- недостатній контроль і моніторинг;
- політична нестабільність;
- відсутність інституційної спроможності;
- опір змінам;
- ризики нерівності;
- технічні та логістичні проблеми [9, с. 177-187].

Одним із головних викликів є недостатня правова визначеність та регламентація делегування. Нечіткість законодавчих норм, відсутність єдиних стандартів і процедур передачі повноважень можуть призводити до конфліктів між різними рівнями влади,

що ускладнює співпрацю та підриває довіру між органами. Серйозною проблемою є недостатність ресурсного забезпечення делегованих повноважень. Часто органи місцевого самоврядування отримують завдання, для виконання яких у них немає необхідного фінансування, матеріально-технічної бази чи кваліфікованого персоналу. Створює ситуації, коли делеговані функції виконуються формально або з низькою ефективністю, що викликає невдоволення громадян і знижує довіру до влади.

Органи виконавчої влади часто не мають ефективних механізмів моніторингу та оцінювання діяльності місцевих органів у рамках делегованих функцій може призводити до зловживань, порушень або неефективного використання ресурсів на місцях. Водночас надмірний контроль може створювати бюрократичні перепони і обмежувати автономію місцевого самоврядування. Складність координації між різними рівнями влади також є значним викликом. Відсутність належної комунікації, дублювання функцій або розбіжності у пріоритетах можуть спричинити конфлікти і затримки у реалізації спільних проєктів. Особливо це актуально в умовах реформування, коли структура управління перебуває у процесі змін, а розподіл повноважень є непослідовним.

Органи місцевого самоврядування часто стикаються з браком фахівців, які мають необхідні знання і навички для виконання складних завдань, що передаються їм від центральних органів обмежує можливості ефективного впровадження делегованих функцій і може негативно вплинути на якість управлінських рішень. Політичні фактори також відіграють значну роль у виникненні проблем делегування. Часто процес передачі повноважень використовується як інструмент політичного тиску або досягнення партійних цілей. Може спричинити нестабільність у відносинах між рівнями влади, підірвати довіру до прийнятих рішень і створювати умови для конфліктів.

Делегування органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування стикається з численними викликами, які пов'язані з недоліками правового регулювання, браком ресурсів, недостатнім контролем, проблемами координації, низьким рівнем ка-

дрового забезпечення та політичними факторами [10, с. 26-36]. Для подолання цих проблем необхідно вдосконалювати законодавчу базу, забезпечувати належне фінансування, створювати механізми моніторингу та контролю, а також сприяти професійному розвитку кадрів і формуванню партнерських відносин між різними рівнями влади. Лише комплексний підхід може забезпечити ефективність делегування і сприяти розвитку демократичного управління.

Адміністративна реформа відіграє ключову роль у трансформації органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, спрямовуючи їх діяльність на підвищення ефективності, прозорості та доступності управлінських послуг для громадян. Її мета полягає у створенні сучасної, децентралізованої системи управління, яка відповідає потребам суспільства і здатна оперативно реагувати на виклики часу. В основі реформи лежить ідея забезпечення оптимального розподілу функцій і повноважень між різними рівнями влади, що дозволяє уникати дублювання завдань та усувати надмірну централізацію:

- адміністративна реформа дозволяє уникнути дублювання функцій між органами виконавчої влади та місцевого самоврядування;
- реформа сприяє більш ефективному розподілу повноважень між центральними та місцевими органами влади;
- місцеві органи самоврядування отримують більше інструментів для вирішення питань своїх громад;
- завдяки оптимізації ресурсів та запровадженню сучасних технологій знижуються витрати на управління;
- запровадження цифрових рішень сприяє відкритості процесів та спрощує доступ громадян до адміністративних послуг;
- адміністративна реформа створює умови для залучення інвестицій через стабільне та ефективне управління;
- реформа дозволяє органам місцевого самоврядування ефективніше розпоряджатися ресурсами для розвитку регіонів;
- реформа забезпечує створення єдиних центрів, де громадяни можуть отримати послуги швидко та якісно [11, с. 295-302].

Адміністративна реформа посилює

роль органів місцевого самоврядування, надаючи їм більше автономії у вирішенні питань місцевого значення сприяє ефективнішому управлінню ресурсами на місцевому рівні, формуванню відповідальності за прийняті рішення та активізації громадян у процесі ухвалення управлінських рішень. Водночас реформування органів виконавчої влади дозволяє зосередити їхню діяльність на формуванні загальнонаціональної політики та стратегічному управлінні, делегуючи рутинні адміністративні функції нижчим рівням влади.

Однією з основних ролей реформи є підвищення якості публічних послуг. Запровадження нових механізмів управління, таких як електронне урядування, автоматизація адміністративних процесів та цифровізація послуг, робить їх більш зручними та доступними для громадян. Особливо важливо в контексті сучасних викликів, пов'язаних із глобалізацією, урбанізацією та розвитком технологій, що вимагають від органів влади швидкої адаптації до змін.

Реформа сприяє оптимізації структури органів управління, усуваючи надмірну бюрократизацію та зменшуючи витрати на адміністративний апарат дозволяє перерозподілити ресурси на пріоритетні сфери, такі як освіта, охорона здоров'я, соціальний захист і розвиток інфраструктури. Створює умови для більш прозорого використання бюджетних коштів, що підвищує довіру громадян до державних інституцій. Адміністративна реформа створює нові механізми комунікації та координації, що дозволяють уникати конфліктів інтересів та забезпечують єдність у досягненні спільних цілей. Формує ефективну систему управління, де центральні органи влади, регіони та громади працюють у тісній взаємодії для забезпечення сталого розвитку держави.

Загалом адміністративна реформа відіграє ключову роль у створенні сучасної, динамічної системи публічного управління, яка відповідає принципам децентралізації, ефективності та прозорості. Вона не лише підвищує якість управління, а й сприяє демократизації суспільства, розширюючи участь громадян у прийнятті рішень та забезпечуючи їхню залученість до розвитку місцевих громад і держави в цілому.

Міжнародний досвід делегування повноважень органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування є цінним джерелом практик, які сприяють ефективному управлінню, децентралізації та розвитку місцевих громад. У багатьох країнах світу цей механізм став важливим інструментом підвищення якості публічних послуг, залучення громадян до управлінських процесів та зміцнення демократії. Зокрема, у країнах Скандинавії делегування розглядається як засіб для забезпечення максимальної автономії місцевих органів самоврядування. Наприклад, у Швеції муніципалітети мають право вирішувати більшість питань, пов'язаних із соціальними послугами, освітою та місцевим розвитком, при цьому фінансування таких функцій забезпечується через місцеві податки.

Франція демонструє унікальний підхід до делегування через систему *déconcentration* та *décentralisation*. Перша передбачає передачу повноважень представникам центральної влади на місцях, а друга – передання частини функцій до незалежних місцевих органів. Така модель дозволяє зберегти баланс між централізованим управлінням та автономією регіонів, забезпечуючи ефективну координацію між різними рівнями влади. У Німеччині децентралізована модель федерального управління є прикладом успішного делегування. Землі мають широкі повноваження у сферах освіти, культури, правоохоронної діяльності та інфраструктури. Водночас федеральний уряд виконує координаційну функцію, що забезпечує єдність політики на національному рівні. Така система дозволяє регіонам враховувати місцеві особливості та потреби, зберігаючи високий рівень управлінської ефективності.

У США делегування функцій органів влади базується на принципі субсидіарності, який передбачає, що завдання має виконувати той рівень влади, який найближче до громадянина і найкраще забезпечить його реалізацію. Дозволяє місцевим органам мати широкий спектр повноважень у сфері планування, соціальної політики та охорони здоров'я. Держава водночас виконує функцію контролю та підтримки через фінансування, законодавче регулювання і технічну допомогу [12, с. 9-16]. В країнах пострадянського простору, таких як Польща, реформи децентралізації

сприяли значному зміцненню ролі місцевого самоврядування. Польща запровадила систему гмін, які отримали широкі повноваження у сфері управління освітою, комунальним господарством та соціальним забезпеченням. Фінансова автономія, закріплена реформою, дозволила гмінам ефективно розпоряджатися бюджетними коштами та залучати інвестиції для місцевого розвитку. Канада і Австралія є прикладами країн, де делегування функцій дозволило успішно враховувати регіональні та етнокультурні особливості. У Канаді провінції мають значні повноваження у сферах охорони здоров'я, освіти та природних ресурсів, що дає змогу враховувати потреби різних спільнот, зокрема корінних народів.

Міжнародний досвід свідчить, що ефективно делегування сприяє зміцненню місцевого самоврядування, підвищенню якості послуг та залученню громадян до процесів управління. Водночас успіх залежить від чіткої правової бази, достатнього фінансування, розвиненої системи моніторингу та координації між рівнями влади. Країнам, які впроваджують такі моделі, слід враховувати місцеві умови та потреби, адаптуючи найкращі практики для забезпечення сталого розвитку.

Висновки. В Україні адміністративна реформа, яка триває вже кілька років, зокрема у частині децентралізації, спрямована на те, щоб зробити управління більш ефективним, наближеним до громадян і здатним швидко реагувати на їхні потреби. Однією з основних складових цієї реформи є процес делегування окремих повноважень органам місцевого самоврядування. Процес передбачає надання частини повноважень від органів виконавчої влади до місцевих органів, що дозволяє місцевим громадам вирішувати питання, що стосуються безпосередньо їхнього повсякденного життя. Важливість такої дії полягає в декількох ключових аспектах, які можна розглядати з точки зору теоретичних засад і практичних результатів.

В умовах великої бюрократичної структури та численних адміністративних бар'єрів делегування дозволяє швидше приймати рішення, зменшуючи кількість етапів для затвердження тих чи інших актів, пов'язаних із місцевими питаннями. Місцеві органи, маючи необхідні повноваження, можуть оперативно реагувати на потреби своїх гро-

мадян, без необхідності надмірної бюрократичної тяганини, яка характерна для вертикально централізованої системи. Делегування повноважень сприяє зміцненню місцевого самоврядування, адже на місцевому рівні ухвалюються рішення, що безпосередньо впливають на життя громадян. Забезпечує більшу відповідальність місцевих органів перед своїми виборцями, оскільки вони здатні безпосередньо приймати рішення, що стосуються розвитку інфраструктури, соціальних послуг, освіти та охорони здоров'я на своїх територіях.

Місцеві органи влади мають кращу інформацію про стан та потреби своїх територій, що дозволяє їм більш точно і економічно розподіляти фінансові ресурси особливо важливо в умовах обмежених бюджетів, коли кожен витрачений ресурс має бути максимально продуктивним. Делегування частини фінансових повноважень дає змогу органам місцевого самоврядування на місцях формувати бюджети, орієнтуючись на актуальні потреби та пріоритети громади, що значно підвищує ефективність їх використання. Делегування повноважень також має позитивний вплив на боротьбу з корупцією. Коли центральна влада делегує частину своїх функцій місцевим органам, то контроль з боку місцевих громад над розподілом ресурсів та прийняттям рішень стає більш прозорим дозволяє зменшити ризики нецільового використання бюджетних коштів, адже місцеві органи, в залежності від рівня відкритості та доступності інформації для громадян, мають більше шансів контролювати процеси прийняття рішень.

Делегування окремих повноважень органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування є важливою складовою адміністративної реформи в Україні. Процес дозволяє значно підвищити ефективність управління, сприяє розвитку місцевих громад, зменшує корупційні ризики та створює сприятливі умови для підприємницької діяльності. Водночас успіх децентралізації та делегування повноважень залежить від наявності ефективного контролю за їх виконанням, прозорості процедур та співпраці між різними рівнями влади. Тому важливо, щоб адміністративна реформа була впроваджена поступово, з урахуванням специфіки кожного регіону та потреби громадян.

Література:

1. Конституція України. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 28.12.2024).
2. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навчальний посібник. Київ, 2017. 110 с.
3. Хребтій І. В. Децентралізація як рушійна сила підвищення ефективності державного управління. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 1. С. 108-112.
4. Бедний О. І. Відносини з делегування повноважень щодо публічного адміністрування як складник предмета адміністративного права. *Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр.* Вип. 90. Одеса: Гельветика, 2021. С. 26-31.
5. Петрова І. Руда О. Публічне управління як фактор і стимулятор модернізації адміністративного права. *Підприємництво, господарство і право*. Київ, 2017. № 6. С. 131-135.
6. Про місцеве самоврядування в Україні. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text> (дата звернення: 28.12.2024).
7. Пономарьова Г. П., Бондаревич М. П. Історія становлення й розвитку делегованого законодавства: досвід Великої Британії, Франції, США. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2017. № 6. С. 16-20
8. Гураль П. Реформи місцевого самоврядування в Україні та Республіці Польща. Децентралізація публічної влади в Україні: здобутки, проблеми та перспективи: матеріали *Всеукр. наук.-практ. конф. за міжнародною участю* (15 березня 2019 р., м. Львів). Львів: ЛРІДУНАДУ, 2019. С. 218-219.
9. Давидова В. А. Делегування повноважень в системі місцевого самоврядування в Україні: визначення сутності. *Держава і право*. 2017. Вип. 75. С. 177-187.
10. Давидова В. Досвід організаційного та правового забезпечення делегування повноважень у системі місцевого самоврядування у Польщі. *European cooperation*. 2018. Vol. 7 (38). С. 26-36.
11. Малік Я. Й. До питання про взаємодію органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні. *Ефективність державного управління*. 2015. Вип. 43. С. 295-302.
12. Гонціяз Я. Державне управління в контексті європейської інтеграції. Київ: Лабораторія законодавчих ініціатив, 2015. 27 с.

References:

1. Constitution of Ukraine. Official web portal of the Parliament of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (Accessed December 28).
2. Lelechenko A. P., Vasilyeva O. I., Kuybida V. S., Tkachuk A. F. Local self-government in the context of decentralization of powers: a textbook. Kyiv, 2017. 110 p.
3. Khrebtiiy I. V. Decentralization as a driving force for increasing the efficiency of public administration. *Investments: practice and experience*. 2018. No. 1. P. 108-112.
4. Bednyi O. I. Relations on the delegation of powers in relation to public administration as a component of the subject of administrative law. Current problems of the state and law: collection of scientific works. Issue. 90. Odesa: Helvetika, 2021. P. 26-31.
5. Petrova I. Ruda O. Public administration as a factor and stimulator of the modernization of administrative law. *Entrepreneurship, economy and law*. Kyiv, 2017. No. 6. P. 131-135.
6. On local self-government in Ukraine. *Official web portal of the Parliament of Ukraine*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text> (Accessed December 28).
7. Ponomareva G. P., Bondarevich M. P. History of the formation and development of delegated legislation: the experience of Great Britain, France, the USA. *Legal scientific electronic journal*. 2017. No. 6. P. 16-20
8. Gural P. Local government reforms in Ukraine and the Republic of Poland. Decentralization of public power in Ukraine: achievements, problems and prospects: materials of the All-Ukrainian scientific and practical conference with international participation (March 15, 2019, Lviv). Lviv: LRIDUNADU, 2019. P. 218-219.
9. Davydova V. A. Delegation of powers in the system of local self-government in Ukraine: definition of the essence. *State and law*. 2017. Issue 75. P. 177-187.
10. Davydova V. Experience of organizational and legal support of delegation of powers in the system of local self-government in Poland. *European cooperation*. 2018. Vol. 7 (38). P. 26-36.
11. Malik Ya. Y. On the issue of interaction between state authorities and local self-government bodies in Ukraine. *Effectiveness of public administration*. 2015. Issue 43. Pp. 295-302.
12. Gontsiyazh Ya. Public administration in the context of European integration. Kyiv: Laboratory of legislative initiatives, 2015. 27 p.

Стаття надійшла до друку 03 січня 2025 року